Posudek oponenta diplomové práce

Autorka:	Bc. Kristýna Marešová
Studijní program:	Učitelství pro střední školy
Studijní obor:	Učitelství pro střední školy – základy společenských věd
	Učitelství pro střední školy – ruský jazyk a literatura
Téma:	Sociálně patologické jevy v Ruské federaci. Didaktické využití.
Vedoucí práce:	Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent práce:	Mgr. Jaroslav Sommer

Kristýna Marešová se ve své diplomové práci rozhodla věnovat tématu sociálně patologických jevů v Rusku a znalosti nabyté studiem tohoto tématu využít při přípravě tří pracovních a metodických listů. Je chvályhodné, že si autorka zvolila právě takto aktuální téma, jež by ve středoškolské praxi jistě zasluhovalo větší pozornost.

Autorka rozdělila práci na část teoretickou a praktickou, přičemž svůj cíl v teoretické části formulovala následovně: „Cílem teoretické části diplomové práce bylo ukázat problematiku sociálně patologických jevů, upozornit na ně a také ukázat možnosti zavedení pojmů, jako jsou drogy, alkohol nebo zdraví, do výuky. V diplomové práci je také naznačena možnost prevence, která je u sociálně patologických jevů velmi důležitá.“ (na str. 10). Je možné konstatovat, že tohoto cíle autorka dosáhla, ačkoliv pouze částečně. V teoretické části se nepodařilo výrazněji naznačit, jaké možnosti zavedení pojmů do výuky téma poskytuje a namísto pedagogického potenciálu tématu se celá teoretická část zaměřuje spíše na klasifikaci a charakterizaci jednotlivých sociálně patologických jevů, látkových i nelátkových závislostí a jejich prevence. Větší pozornost autorka věnuje alkoholismu a narkomanii. Pokud by se zaměřila na tato dvě, i tak obsáhlá a složitá témata, působila by práce zřejmě soudržněji.

V krátkých odbočkách se autorka snaží poukázat na specifické rysy zkoumaných jevů v Ruské federaci. Bohužel se autorka této oblasti nevěnuje důkladněji a systematičtěji, následkem čehož jsou tyto části textu jedny z nejproblematičtějších. Autorka se dopouští mnoha zkratkovitých soudů nepodložených jakýmikoliv fakty (např. na str. 27 píše, že „v období druhé světové války pili všichni v armádě, báli se o život a pomáhalo jim to od stresu. Po vítězství pili všichni ještě více.“). V jiných případech autorka kombinuje zjednodušující soudy s informacemi sice podloženými, ovšem nepodporujícími její tvrzení (např. na str. 16 se pod nadpisem *Příčiny závislostí v Ruské federaci* objevuje pouze jediná příčina – „Jedním z velkých

problémů přispívajících k sociálně patologickým jevům v Ruské federaci se stala nezaměstnanost.“, přičemž graf umístěný na str. 17 i v textu zmiňovaná data dokládají, že nezaměstnanost je v Rusku rok od roku nižší – navíc nyní i nižší, než ve většině zemí Evropské unie, takže z toho vyplývá, že i případů alkoholismu v Rusku ubývá?). V mnohých kapitolách a podkapitolách autorka vrší různé údaje, aniž by okomentovala, proč tak vůbec činí (např. na str. 48 píše o cenách některých drog ve velkých městech Ruské federace a na následujících stranách předkládá i grafy ilustrující tato tvrzení. V textu diplomové práce však není uvedeno, jak k těmto informacím vůbec přistupovat.

Pro praktickou část práce autorka zvolila adekvátní cíl, a to „ukázat možnosti využití pracovních listů a metodiky pro učitele do výuky ruského jazyka.“ (na str. 10). O využitelnosti některých autorkou vypracovaných materiálů je však možné s úspěchem pochybovat. Jak by učiteli ruského jazyka pomohl metodický list s překladem básně, v němž se vyskytují i takovéto formulace „Je to potřeba všem nám, děti! / Dospělí, u dětí nekuřte. / Pomozte nám od dětství. / Abychom zdravými vyrostli, / Jako květiny v zahradě kvetly.“, si neumím představit.

Autorka se mohla více zaměřit na strukturu diplomové práce, jíž by možná prospělo, kdyby se teoretická část namísto střídání kratších kapitol rozdělila na souvislejší kapitolu obecnějšího rázu a kapitolu zaměřenou na Rusko. Za zbytečné lze označit některé nadpisy (např. *4.1 Jevy*), jiné jsou nevhodně umístěné (kapitola *9.1 Léčba a prevence závislostí* je umístěna pod kapitolu *9 Spojitost sociálně patologických jevů s prostředím rodiny*, ačkoliv se rodinou nezabývá).

Pozitivní jistě je, nakolik obsáhlý je seznam zdrojů, které autorka při psaní práce využila, a v němž nechybí ani cizojazyčné knihy a články. Seznam zdrojů je však nedbale naformátovaný (různě barevný text, včetně hypertextových odkazů, různá velikost písma). Jednotné naformátování grafů umístěných do textu práce by též přispělo k lepšímu vizuálnímu dojmu z posuzované diplomové práce.

Jak již bylo zmíněno výše, problematické je nakládání autorky se zdroji a jejich nedostatečné citování. Na str. 28 autorka zařadila krátký odstavec: „Užívání aloholu je zde velkým problémem. Přibližně k 70ti % úmrtí ruských mužů dochází z důvodu nadměrného užívání alkoholu.“, aniž by bylo zřejmé, odkud převzala údaj týkající se 70% ruských mužů.

Práce s některými termíny souvisejícími s tématem by od autorky zasluhovala větší preciznost. Takto na str. 22 je uvedeno, že „při dlouhodobém užívání psychoaktivní látky dochází k chronickému zdravotnímu poškození, např. … AIDS“, na str. 31 autorka píše, že „drogy, které se předávají injekčně, mohou zanést do těla … AIDS“, slovo „efir“ ze str. 38 má běžně užívaný český ekvivalent, na str. 19: „suicidium pochází z latinského slova ‚suicidium‘“.

Autorka několikrát v práci zmiňuje, že „v diplomové práci propojila oba své studované obory, tedy nejen ruský jazyk, ale i společenské vědy, což by mělo představovat běžný standard“ (na str. 10), dále i na str. 82: „Celkem jsem vytvořila tři pracovní listy. Došlo tak k propojení s mým druhým oborem, jímž jsou společenské vědy. Na studenty je potřeba působit komplexně, proto je vhodné obory propojovat a snažit se žáky učit nejen memorováním, ale především díky aktivní práci.“, nebo i na str. 52: „cílem praktické části bylo propojit obory“. Obávám se, že z tohoto vyplývá nezanedbatelné množství nedostatků posuzované diplomové práce. Ponecháme-li stranou sporná tvrzení o běžném standardu a memorování v případě nepropojení různých oborů, samotná diplomová práce dokládá, že méně ambiciózní cíl by byl jedině ku prospěchu. Autorka se v práci pokusila propojit nejen společenské vědy (s nemalým přesahem do dalších oblastí) a ruský jazyk, ale navíc se pokusila tomuto všemu dodat ještě výchovně vzdělávací rámec. Z tohoto hlediska je obdivuhodné, že se autorce i přesto podařilo napsat soudržnou práci v rámci zvoleného tématu. Nicméně je třeba přiznat, že práce tak vznikla nepříliš vyvážená a šíře tématu neumožnila autorce vyhnout se mnohým nežádoucím zobecněním.

Je očividné, že pokud by autorka práci věnovala větší pozornost, zajisté by mnohé výše zmíněné i nezmíněné nedostatky eliminovala a mohla předložit k obhajobě podnětnější příspěvek k zařazování aktuálních témat do výuky a podpoře mezipředmětových vztahů. Než autorka použije do diplomové práce zařazené materiály ve své budoucí praxi, doporučuji, aby si ještě předtím, než půjde do vyučování, prověřila, že její materiály obsahují pouze ověřená a jasně formulovaná fakta a že se nedopustila ani dalších chyb a nepřesností.

Otázky k obhajobě:

Na str. 39 autorka uvádí ohledně návykových a impulzivních poruch: „Souvisejí se zcela běžnými činnostmi, které však dostanou patologickou podobu.“ Je pod takovou definici možné uvést kleptomanii? (str. 40)

Na str. 40 autorka zmiňuje, že „v Ruské federaci se krade nejvíce v práci (propisky, papíry,..).“, přičemž neuvádí zdroj, ze kterého čerpá. Odkud pochází tato informace? Lze krádeže papírů a propisek v práci označit za kleptomanii?

Graf uvedený na str. 49 má dvakrát více sloupců, než pro kolik měst je sestaven. Mohla by autorka vysvětlit, jak tedy grafu rozumět?

Na str. 23 autorka uvádí: „Ani v dnešní době není dokázáno, jestli genetika může vést ke vzniku závislostí.“ Na str. 24 je naopak napsáno: „Alkohol více konzumují muži než ženy a je prokázáno, že na závislost má vliv i genetika.“ Na str. 33: „Závislost na nikotinu vzniká

rychle a má na ni vliv také genetika.“ Bylo by ideální, kdyby autorka při obhajobě stručně objasnila, jaký je tedy vztah mezi genetickými dispozicemi a vznikem závislostí.

Navrhuji hodnocení: ……

V Hradci Králové 14. 5. 2019

Mgr. Jaroslav Sommer